

Premiér tlačí na povinné očkovanie, mohla by na to stačiť aj čiastočná podpora koalície

Denník N; 8. decembra 2021 15:50

Ministerstvo zdravotníctva potvrdilo, že by na povinné očkovanie pre ľudí nad 60 rokov teoreticky stačila zmena ich vyhlášky. Vláda rieši aj to, ako by mohli neočkovaní časť svojej starostlivosti platiť sami.

Premiér Eduard Heger dosiahol, že z povinného očkovania proti koronavírusu sa stala tento týždeň jedna z hlavných tém aj vnútri koalície.

Povinné očkovanie žiada napríklad strana Za ľudí, minister zdravotníctva Vladimír Lengvarský dostal za úlohu preveriť právne možnosti zavedenia povinného očkovania. Téma by sa mohla dostať medzi priority koalície po tom, keď bude známy efekt finančnej odmeny za očkovanie pre seniorov a keď bude jasné, že očkovanie súčasnými vakcínami bude účinné aj proti novej mutácii covidu-19 omicron.

Povinné očkovanie pre vekovú kategóriu 60+ by sa týkalo veľkého počtu ľudí. Je ich dohromady 1,286 milióna. Prvú dávku však už má 889-tisíc z nich, teda 69 percent, druhou dávkou je zaočkovaných 65,5 percenta. Povinnosť očkovania by teda doľahla približne na 397-tisíc ľudí, ktorí teraz nemajú ani jednu dávku.

Heger na povinné očkovanie tlačí

Predseda vlády Eduard Heger spomínal povinné očkovanie pre kategóriu 60+ napríklad v nedeľu na svojom Facebooku: „Cestou z pandémie je povinné očkovanie pre 60+,” napísal.

Nejde však len o status na Facebooku. Eduard Heger o povinnom očkovaní šesťdesiatnikov a starších hovorí ako o najzásadnejšej veci nasledujúceho obdobia otvorene aj v rámci strany OĽaNO a v koalícii. Viacerí koalíční politici Denníku N opisovali, že Heger vysielal signály, že ak sa mu tento zámer nepodarí dosiahnuť, mohol by odstúpiť z funkcie.

Heger však zatiaľ nemá na presadenie povinného očkovania úplnú podporu v koalíčnej rade, v parlamente a zrejme ani medzi ministrami.

Váhajú v OĽaNO, v SaS aj v Sme rodina

Povinné očkovanie nemá jasnú podporu ani v Hegerovom hnutí OĽaNO. „Povinné očkovanie bude témou v celej EÚ najbližší rok alebo dva a určite to bude téma aj na Slovensku. Myslím, že by sme sa pred tým mali snažiť primat' najmenej ľudí 60 plus k tomu, aby sa zaočkovali dobrovoľne,“ hovoril tento týždeň Igor Matovič.

„Ak vyčerpáme všetky možnosti na dobrovoľnú motiváciu k očkovaniu, môžeme sa rozprávať o povinnom očkovaní,“ povedal zasa predseda klubu OĽaNO Michal Šipoš.

V 51-člennom poslaneckom klube sa oficiálna diskusia o povinnom očkovaní ešte neotvorila, a tak nie je možné hovoriť o presných pomeroch. Podľa viacerých členov klubu je veľká časť za povinné očkovanie, sú v ňom však mnohí, čo o takejto povinnosti pochybujú, alebo sú jasne proti. Rozdielne názory sú aj o tom, či by malo byť povinné očkovanie sprevádzané sankciami za nedodržanie povinnosti.

Foto N – Tomáš Benedikovič

V SaS mali špeciálne stretnutie

Hoci Richard Sulík, Jana Bittó Cigániková či Marian Viskupič sú otvorene proti povinnému očkovaníu, v klube SaS nie je názor na túto otázku vôbec jednotný. Minulý štvrtok sa v SaS uskutočnila stretnutie špeciálne o povinnom očkovaní. Boli na ňom poslanci, vrátane odídencov zo Za ľudí, ministri a ďalší členovia strany.

Viacerí účastníci stretnutia Denníku N povedali, že väčšina bola za povinné očkovanie v rôznych formách. Za povinné očkovanie sa verejne vyslovili napríklad dvaja poslanci klubu SaS, ktorí sú členmi OKS – Ondrej Dostál a Radovan Kazda. Jednoznačne za povinné očkovanie je aj Vladimíra Marcinková, ktorá do klubu prešla zo strany Za ľudí, ale aj jej viacerí kolegovia. Za povinné očkovanie sa otvorene stavia aj podpredseda SaS a minister školstva Branislav Gröhling.

Naopak, podpredseda parlamentu za SaS Milan Laurenčík je proti.

V Sme rodina sú proti sankciám

Zdanlivo najväčší odpor k povinnému očkovaníu panuje v klube Sme rodina. Boris Kollár hovorí, že zaň nikdy nebude hlasovať nebude.

Koncom novembra Denníku N povedal: „Nie sme za povinné očkovania v žiadnom prípade, ale rovnako hovoríme, že očkovanie je cesta k ochrane zdravia.“

Otázne je, aký by bol postoj Sme rodina, keby sa zaviedlo povinné očkovanie, ale bez sankcií za jej nesplnenie. Práve táto možnosť sa javí ako prijateľná pre mnohých poslancov, ktorí by za sankcie za nedodržanie tejto povinnosti určite nehlasovali.

Povinné, no bez sankcií

Prečo sú v koalícii poslanci, ktorí by podporili na prvý pohľad bezzubé riešenie povinného očkovania bez sankcie? Mnohí sa domnievajú, že aj takéto opatrenie by mohlo mať zásadný efekt.

Vychádzajú z toho, že časť ľudí dodržiava zákony, aj vtedy, keď im nehrozí pokuta. Niektorí veria, že pre časť neočkovaných by povinnosť očkovania uľahčilo situáciu v rodine či v komunite, kde prevažujú názory proti očkovaníu. Mnohí kalkulujú aj s úvahou, že koalíčným stranám by odhlasovanie povinného

očkovania nespôsobilo také veľké politické škody, ako povinné očkovanie so sankciami a následné vymáhanie pokút.

S vyhláškou a bez nového zákona

Hoci je podpora povinného očkovania v koalícii nejasná a nemusí sa pre ňu nájsť podpora v parlamente, premiér a priaznivci tohto opatrenia majú možnosť, ako ho presadiť aj bez zmeny zákona. Odporcovia povinného očkovania zároveň majú šancu, ako za povinné očkovanie nehlasovať a nepohnevať si voličov, ale zároveň toto opatrenie nezablokovať.

Na zavedenie povinného očkovania by totiž mohla stačiť zmena vyhlášky ministerstva zdravotníctva. „Technicky je to možné napríklad aj novelou vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení,“ odpísalo Denníku N ministerstvo zdravotníctva. Podľa ministerstva sa však tento krok môže nastaviť aj legislatívnou úpravou a teda samostatným zákonom.

„Povinné očkovanie vo vybraných prípadoch je dobrá myšlienka a treba o nej hovoriť, v pandémie z hľadiska ohrozenia životov o to viac. Takáto debata je absolútne legitímna. Ministerstvo zdravotníctva aktuálne pozorne počúva názory odborníkov k tejto téme a následne budeme komplexne informovať,“ dodalo ministerstvo.

Ministerstvo zároveň pripomína, že je už pripravený poslanecký pozmeňujúci návrh k zákonu o liekoch, ktorý je v Národnej rade a týka sa odškodňovania tých, ktorým by vakcíny spôsobili vážne následky.

Minister zdravotníctva by sa tak teoreticky mohol sám rozhodnúť, že v krajine zavedie povinné očkovanie v niektorej kategórii ľudí. V praxi však býva zvykom, že na vykonanie závažných rozhodnutí dostane minister poverenie od vlády v podobe uznesenia.

„Z právneho hľadiska to má v rukách minister zdravotníctva a hlavný hygienik, ktorý to môže vydať vyhláškou,“ myslí predseda poslaneckého klubu Sme rodina Peter Pčolinský. Hovorí však, že jeho hnutie je proti povinnému očkovaniu, hoci vakcináciu ako takú podporuje.

Stačila by aj vyhláška hlavného hygienika

Právnik a bývalý politik Radoslav Procházka si tiež myslí, že na rozhodnutie o povinnom očkovaní stačí vyhláška Úradu verejného zdravotníctva (ÚVZ), ktorý vedie hlavný hygienik Ján Mikas. Procházka argumentuje aj nedávnym rozhodnutím Ústavného súdu: „Že sa Ústavný súd rozhodol spraviť z ÚVZ ústredný orgán štátnej správy, je príjemné, aspoň hlavnému hygienikovi dodal odvahy do uplatňovania zákonnej pôsobnosti v oblasti imunizačného programu a ten už sa teraz nebude musieť obmedzovať na zasielanie SMS o očkovaní ako jedinom riešení, ale ho jednoducho nariadi,“ napísal Procházka minulý týždeň.

Hlavný hygienik si však rozhodnutie súdu nevyložil v rovnakom duchu. „Zavedenie povinného očkovania proti COVID-19 je veľmi dôležitým rozhodnutím. Preto túto povinnosť nie je z nášho pohľadu možné a ani šťastné zaviesť iba rozhodnutím ministerstva zdravotníctva alebo ÚVZ SR prostredníctvom vyhlášky,“ napísal jeho úrad.

Vysvetľuje to tým, že očkovanie proti covidu-19 nepatrí do aktuálne platnej schémy povinného očkovania, a preto ho podľa nie je možné mimoriadne nariadiť rozhodnutím úradu, ako napríklad pri osýpkach.

„Ak by sa povinnosť očkovania zaviedla napríklad len novelou vyhlášky č. 585/2008 Z. z., uvedené by malo za následok nevyhnutnosť / nevymáhateľnosť tejto povinnosti,“ tvrdí Úrad verejného zdravotníctva a upozorňuje, že desiatky tisíc priestupkových konaní za nedodržanie povinnosti očkovania by viedli ku kolapsu celého systému verejného zdravotníctva.

Mikasov úrad preto tvrdí, že povinné očkovanie je potrebné nariadiť špeciálnym zákonom. „ÚVZ po konzultácii s Ministerstvom spravodlivosti zastáva názor, že povinnosť očkovania by bolo najvhodnejšie zaviesť na základe špeciálneho a samostatného zákona. Ten by mal obsahovať aj odškodňovanie za možné vedľajšie účinky, kontrolovateľný systém registrácie kontraindikovaných osôb a tiež účinné sankcie a systém ich vymáhania,“ píše úrad.

Foto N – Tomáš Benedikovič

Účty pre neočkovaných

Okrem povinného očkovania je témou aj hrozba finančnej spoluúčasti neočkovaných pacientov na svojej prípadnej liečbe. Znamenalo by to, že ak by sa neočkovaný človek nakazil covidom, štát by od neho žiadal, aby si časť zdravotnej starostlivosti zaplatil sám.

Náklady na liečbu neočkovaných pacientov s covidom sú výrazne vyššie ako náklady na liečbu očkovaných pacientov. Kým liečba neočkovaného 60-tnika stojí podľa údajov [ministerstva zdravotníctva](#) 560 eur, v prípade očkovaného je to len 74 eur.

Ide o spriemerované údaje, ktoré zohľadňujú liečbu, prípadnú hospitalizáciu, pobyt na jednotke intenzívnej starostlivosti, možnej umelej pľúcnej ventilácii, či následnú postcovidovú starostlivosť. Očkovanie dvomi dávkami stojí zhruba 50 eur, kým niektoré hospitalizácie môžu stáť aj 40-tisíc eur, ak ide o pacientov vo veľmi vážnom stave s dlhodobým liečením.

Analýzu o možnosti obmedzenia úhrady zdravotnej starostlivosti z verejného poistenia majú pripraviť minister Lengvarský s ministerkou Kolíkovou do 10. januára.

Prvýkrát verejne o tejto možnosti hovorila šéfka výboru pre zdravotníctvo Jana Bittó Cigániková z SaS v rozhovore pre Denník N. „Nie je možné, aby spotrebovávali toľko finančných aj personálnych zdrojov a aby im to platil zvyšok spoločnosti, a nemali na tom žiadnu spoluúčasť. Aj toto by mohla byť jedna z negatívnych motivácií,“ hovorila koncom novembra.

[Prečítajte si](#)

[Bittó Cigániková: Mal by zasiahnuť premiér, takto nemôže fungovať koalícia \(+ video\)](#)

Ako by to mohlo vyzerat', zatiaľ nie je jasné, Cigániková to však opisovala tak, že by zdravotné poisťovne mohli spätne vyžadovať peniaze od pacientov po ich liečbe. Tak sa to podľa nej dnes robí napríklad pri pacientoch, ktorí boli pod vplyvom alkoholu či drog.

„Riešila som to s poisťovňami a takto by sa to dalo. Rozumiem, že to nebude stopercentne účinné, prídu argumenty, že to majú robiť aj iní, ale bolo by to spravodlivejšie voči spoločnosti ako dnešný stav,“ hovorila.

Asociácia zdravotných poisťovní zatiaľ čaká na návrh vlády, dovtedy považujú za predčasné sa k tomu vyjadrovať. „Súčasná legislatíva umožňuje postihovať len pacientov, ktorí porušia indikovaný liečebný režim. Túto informáciu však musí zdravotnej poisťovni poskytnúť poskytovateľ zdravotnej starostlivosti. K tomuto v praxi bežne nedochádza,“ hovorí šéf asociácie zdravotných poisťovní Michal Štofko.

Šéfka asociácie práv pacientov: Je to potrebné

To, aby si neočkovaní na covid platili časť starostlivosti, obhajuje napríklad Mária Lévyová z Asociácie na ochranu práv pacientov.

„Je potrebné pristúpiť k tomuto kroku, keďže dnes sú dobrovoľne neočkovaní ľudia zvyhodňovaní,“ hovorí. Sú to podľa nej najmä ľudia, ktorí sa dobrovoľne rozhodli neočkovať a dobrovoľne sa spoliehajú na svoj imunitný systém, dožadujú sa svojich práv a slobôd.

„Je to etické odmietnuť očkovanie a následne si vyžadovať podanie protilátok, ktoré sú neporovnateľne drahšie a majú aj viac nežiaducich účinkov?,“ hovorí šéfka asociácie.

Aj keď spomínané opatrenie schvaľuje, obáva sa, že naň nebude politická odvaha. Len málo ľudí podľa nej nemôže absolvovať očkovanie kvôli zdravotným problémom, tých by sa platba za prípadnú starostlivosť podľa nej nemala týkať. „Nehovoríme tu o desiatkach tisícoch, ale skôr o stovkách pacientov,“ hovorí.

Šéfka asociácie, ktorá má chrániť pacientov, však dúfa, že sa spoluúčasť neočkovaných na úhrade starostlivosti predsa len bude dať zrealizovať. „Máme tu princíp rovnosti a solidarity. Ako k tomu prídu iní pacienti, ktorí sa nevedia dostať k potrebnej zdravotnej starostlivosti, k plánovaným operáciám? Platia si doplatky za lieky v situácii, keď sa rozhodnú pre drahšiu alternatívu,“ hovorí Lévyová. Poisťovňa im vtedy zaplatí nákladovo najefektívnejšiu liečbu a zvyšok si musia doplatiť sami.

Právnik Ivan Humeník z advokátskej kancelárie h&h PARTNERS, ktorý sa zaoberá medicínskym právom, nevidí problém v zavedení spoluúčasti. „Myslím si, že

ústavnoprávne ukotvenie práva na zdravotnú starostlivosť v základe prijatiu takéhoto nástroja nebráni,“ tvrdí.

Takáto úprava by podľa neho mala byť súčasťou premysleného konceptu a bude dôležitá, ako to bude naformulované. Nemalo by to byť podľa neho formulované ako represia, ale skôr ako výchova členov spoločnosti k zodpovednosti za svoje rozhodnutia.

Právne je to podľa neho realizovateľné, nesmie to však byť diskriminačné a musí byť dodržaná rovnováha medzi zásahom do práv jednotlivca a cieľom, ktorý chce vláda dosiahnuť. Vymáhanie starostlivosti by podľa neho nemalo byť „drakonické“ a mal by sa brať do úvahy okrem zdravotného stavu aj sociálny stav pacienta.

Súčasťou opatrenia by mala byť aj komunikácia, kde by štát vysvetľoval dôležitosť očkovania. „Štát podľa neho musí občana sprevádzať, vysvetliť mu dôvody, dostať ho na stranu spoločnosti ľudí, v ktorom tento občan žije,“ hovorí právnik.